

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu “Eiropas stikla un keramikas rūpniecības konkurētspēja, jo īpaši ņemot vērā ES klimata un enerģētikas tiesību aktu kopumu”

(izpētes atzinumu pieprasījusi ES prezidējošā valsts Čehija)

(2009/C 317/02)

Ziņotājs: **ZBORIL KGS**

Līdzziņotājs: **CHRUZCZOW KGS**

Par Eiropas lietām atbildīgais Čehijas Republikas vicepremjera vietnieks *Marek Mora kgs* savā 2008. gada 10. decembra vēstulē ES nākamās prezidējošās valsts Čehijas vārdā saskaņā ar EKL 262. pantu lūdza Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju izstrādāt izpētes atzinumu par tematu

“Eiropas stikla un keramikas rūpniecības konkurētspēja, jo īpaši ņemot vērā ES klimata un enerģētikas tiesību aktu kopumu”.

Par Komitejas dokumenta sagatavošanu atbildīgā Rūpniecības pārmaiņu konsultatīvā komisija savu atzinumu pieņēma 2009. gada 4. jūnijā. Ziņotājs — *Zöhrer kgs*, līdzziņotājs — *Chruszczow kgs*.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 455. plenārajā sesijā, kas notika 2009. gada 15. un 16. jūlijā (16. jūlija sēdē) vienprātīgi pieņēma šo atzinumu.

1. Secinājumi un ieteikumi.

1.1. ES stikla un keramikas rūpniecība ir Kopienas ekonomikas struktūras sastāvdaļa un, iespējams, viena no vecākajām Eiropas rūpniecības nozarēm, kas radusies apmēram pirms 4 000 gadu. Nozare šobrīd saskaras ar problēmām konkurences jomā, daudzās no kurām ir radījusi globalizācija, aizvien stingrāki reglamentējoši nosacījumi videi un enerģijas cenu pieaugums.

1.2. Abas minētās nozares ir energoietilpīgas. Tās abas izmanto vietējos materiālus un to produktus pārdod galvenokārt ES (stikla taras un stikla trauku apakšnozarēm tomēr ir liels eksporta tirgus; stikla traukus eksportē gandrīz uz visām pasaules valstīm un stikla taru izmanto ES progresīvās tehnoloģijas izstrādājumu lielākās daļas eksportā). Abās nozarēs kopā tieši ir izveidots aptuveni pusmiljons darba vietu un netieši tās ir radījušas vēl lielāku skaitu darba vietu izejvielu piegādes sektorā un tajās nozarēs (īpaši būvniecībā), kurās izmanto stikla un keramikas izstrādājumus.

1.3. Nozaru produkti ir absolūti nepieciešami šajā Kopienas attīstības posmā un šobrīd pieejami ir samērā neredzams konkurētspējīgu aizstājējamateriālu. Abas minētās nozares saskaras ar konkurenci no attīstības valstīm, kuras ir izmantojušas to, ka ES uzņēmējdarbības vidē ir sarežģītāki apstākļi.

1.4. Attiecībā uz atjaunojamās enerģijas ražošanu un energotaupi stikla izstrādājumu, ja tos atbilstoši pārstrādā, sniegtās priekšrocības ir lielākas par zaudējumiem, ko rada ražošanā izmantotā enerģija un CO₂ emisija. Tādēļ minēto izstrādājumu izmantošanai ir svarīga nozīme, lai sasniegtu Eiropas izvirzītos mērķus vides jomā saistībā ar mājokļiem, pārvadājumiem un atjaunojamo enerģiju, jo šādu izstrādājumu lietošanas laiks var būt divdesmit gadi un vairāk. Produktu galīgā iznīcināšana pēc to atkārtotas pārstrādes nekad nerada CO₂ emisiju.

1.5. EESK uzskata, ka ir svarīgi pievērsties galvenajiem aspektiem, kas ietekmē stikla un keramikas rūpniecības konkurētspēju, un padarīt uzņēmējdarbības vidi ES labvēlīgāku, kā ieteikts abu minēto nozaru analīzē ⁽¹⁾. Būtu jāņem vērā abu nozaru specifika, proti, atšķirīgais lietojums un izmantošana un izstrādājumu lielā daudzveidība, labvēlīgā ietekme uz vidi, energoietilpības pakāpes, koncentrācijas pakāpe abās nozarēs līdz ar to reģionālo aspektu, MVU īpatsvars abās nozarēs.

1.6. Stikla un keramikas rūpniecības nozīmīgākā un neaizstājamākā vērtība ir pieredzējis un motivēts darbspēks, ko ietekmējušas abu nozaru un amatniecības senās tradīcijas un kas saņēmis kvalitatīvu izglītību un apmācību, kā arī to ietekmējis kultūras un sociālais mantojums attiecīgajos apgabalos un kopienās. Šis vienkāršais fakts būtu jāņem vērā visās politikās. Diemžēl ietekmi, kāda noteiktām politikām var būt uz šo nozīmīgo kultūras un vēstures vērtību, bieži novērtē pārāk zemu vai vispār neņem vērā.

⁽¹⁾ Skat. 4. un 5. zemsvītras piezīmi.

1.7. Neatkarīgi no ekonomikas pašreizējās lejupslīdes jāpievēršas galvenajiem veidiem, kā saglabāt un paaugstināt abu nozaru konkurētspēju, jo tām ir plānveida raksturs un tās nav pakļautas krīzes konjunktūrai.

1.8. Pirmām kārtām minētās nozares būtu jāatbalsta to inovācijas centienos, jo tas var palīdzēt ES stikla un keramikas rūpniecībai nostiprināt savu stāvokli tirgū, uzlabot ekoloģiskos raksturlielumus un, protams, sniegt lielāku ieguldījumu visas sabiedrības veiktajos pasākumos, lai mazinātu klimata pārmaiņu ietekmi.

1.9. Tādējādi, ņemot vērā nozaru ekoloģiskos raksturlielumus un paredzamo ieguldījumu cīņā pret klimata pārmaiņām, beidzot būtu jānosaka minēto nozaru iekļaušana ES emisiju kvotu tirdzniecības shēmā (ETS), ņemot vērā abu nozaru izmantošanas cikla analīzi, tā kā nozaru izdevīgums daudzkārt pārsniedz ar tām saistīto nelabvēlīgo ietekmi uz vidi. Tātad, visām pārstrādes rūpniecības nozarēm būtu jāpiešķir atbrīvojums no kvotu izsoles uz visu tirdzniecības periodu līdz 2020. gadam, kas likvidētu ievērojamas neskaidrības un šķēršļus saistībā ar ieguldījumiem. Tas ievērojami spētu uzlabot abu nozaru konkurētspēju.

1.10. Labi funkcionējošiem enerģijas tirgiem pēc iespējas būtu jāsamazina ES klimata un enerģētikas paketes ietekme uz stikla un keramikas rūpniecības nozarēm, kas ietekmē arī iepriekšējo posmu piegādes ķēdes. Šajā sakarā svarīgi ir veicināt konkurenci enerģijas tirgos un ES elektroenerģijas tīkla izveidi, kas radīs energapgādes ilgtermiņa drošību.

1.11. Plaši būtu jāatbalsta pasākumi, kas paredzēti otrreizējās pārstrādes un tai sekojošās reģenerēta stikla izmantošanas apjoma palielināšanai (kuri uzlabo ekoloģiskos raksturlielumus paaugstinātas energoefektivitātes un samazinātas oglekļa dioksīda emisijas rezultātā).

1.12. Jāuzrauga spēkā esošo reglamentējošo pasākumu piemērošana un, vajadzības gadījumā, jānosaka jauni pasākumi, lai likvidētu negodīgu tirdzniecības praksi, piemēram, plaši pazīstamu dizainparaugu vai tirdzniecības marku viltošanu. Daļējs risinājums varētu būt arī "izcelsmes valsts" norādīšana. EESK atzinīgi vērtē arī patērētāju organizāciju darbību un uzskata, ka tās ir dabiski sabiedrotie produkcijas, kam ir augsta pievienotā vērtība, aizsardzībā. Patērētāju organizāciju sniegtais atbalsts ES, kā arī trešās valstīs ir ļoti noderīgs ne tikai patērētājiem, bet arī uzņēmumiem, kas ražo augstas kvalitātes preces.

1.13. Turpmāks politisks atbalsts un ES vienota rīcība varētu būtu lietderīga, lai

- likvidētu importa ierobežojumus trešo valstu tirgos,
- uzlabotu atbilstīgas tirgus informācijas pieejamību MVU,

— veicinātu publiskā iepirkuma procedūru pieejamību jaunajos tirgos,

— likvidētu šķēršļus no Ķīnas piegādātu izejmateriālu tirdzniecībai;

— stikla taras pārstrādes slēgtā cikla veicināšana ES.

1.14. Daudzu stikla un keramikas izstrādājumu (izolācijas materiālu, logu ar dubultiem stikliem u.c.) teicamie ekoloģiskie raksturlielumi būtu jāpopularizē kā energotaupības etalons ES būvniecības nozarei. Bez tam minētā tehnoloģija būtu iekļaujama ikvienā paredzētajā tehnoloģijas nodošanā tām trešām valstīm, kurām ir liels energotaupības potenciāls. Piemēram, ņemot vērā enerģētikas politikas turpmāko attīstību, liels potenciāls ir bijušajām PSRS valstīm. Kopprojekti (piem., tīras attīstības mehānisms) arī var palīdzēt ES ražotājiem kompensēt viņu pašu radītās CO₂ emisijas.

1.15. Dalībvalstu valdību stimulējošie pasākumi būvniecības nozarē, lai veicinātu ēku optimālu energoefektivitāti, ir labākais līdzeklis stikla rūpniecības atbalstam un politikas klimata pārmaiņu jomā veicināšanai.

1.16. EESK iesaka ES iestādēm atjaunot "labāka regulējuma" jēdzienu, kas būtībā bez jebkāda redzama (un ļoti vajadzīga) progressa ir atstāts novārtā. Bez tam visi jaunie tiesību akti būtu jāizskata daudz rūpīgāk, jāapspriež ar ieinteresētajām pusēm un jāveic daudz stingrāks to ietekmes novērtējums, pamatojoties uz reāliem datiem, bet nevis uz nepamatotiem pieņēmumiem. Uzņēmējdarbības vide būtu jāpaplašina; Jebkādi turpmāki ierobežojumi ir pretrunā ilgtspējības principiem.

2. Ievads: apsvērumi saistībā ar konkurētspēju.

2.1. Šajā atzinumā, ko pieprasījusi prezidējošā valsts Čehija, ir izskatīta stikla un keramikas rūpniecības nozaru konkurētspēja, tā kā minētās nozares ir energoietilpīgu nozaru galvenie piemēri. Bez tam šajā analīzē, pievēršot galveno uzmanību ES klimata un enerģētikas paketes ietekmei, vienlaikus ir arī mēģināts ņemt vērā arī citus faktorus, kas ietekmē energoietilpīgas nozares kopumā un jo īpaši stikla un keramikas rūpniecības nozares.

2.2. Pamatojoties uz iepriekš minēto, EESK sniedz vairākus ieteikumus politikas veidotājiem par to, kā būtu vadāmas stikla un keramikas rūpniecības nozares, lai tās saglabātu konkurētspēju un sniegtu visus iespējamus labvēlīgos rezultātus saistībā ar ES politiku klimata pārmaiņu jomā (skat. iepriekšējo iedaļu).

2.3. Keramika un stikls ir bāzes materiāli tāpat kā, piemēram, tērauds, alumīnijs un citi krāsainie metāli, ķīmiskas vielas, cements, kaļķi, celuloze un papīrs, kuru ražošana un pārstrāde ir energoietilpīga un kas veido rūpniecisko vērtību ķēdes neaizstājamu pamatu ⁽²⁾.

2.4. Energoietilpīgu nozaru konkurētspējas virzītājspēki var būt šādi.

2.4.1. *Pieredzējis un motivēts darbaspēks*, ko ietekmējušas abu nozaru un amatniecības senās tradīcijas un kas saņēmis kvalitatīvu izglītību un apmācību, kā arī to ietekmējis kultūras un sociālais mantojums attiecīgajos apgabalos un kopienās. Šādas vērtības bieži ir ļoti grūti pārcelt citur.

2.4.2. *Ilgspējīga tehnoloģiju attīstība un produktu inovācija*. Ļoti svarīgi ir panākt vielu un enerģijas efektīvu patēriņu, kvalitāti, uzticamību, rentabilitāti, ilgtspēju, ietekmes uz vidi samazināšanu utt.

2.4.3. *Galveno izejvielu pieejamība*, vēlams ES teritorijā. Ļoti vēlamī tomēr ir arī materiāli, kas importēti no politiski drošiem reģioniem par saprātīgām kravas pārvadājumu cenām.

2.4.4. *Enerģijas pieejamība*, ieskaitot primārās enerģijas avotus. Šādu pieejamību nevar izvērtēt, pamatojoties vienīgi uz enerģētikas tīkla labu darbību un enerģijas tarifiem: izšķiroša nozīme ir arī energoapgādes drošībai. Ar enerģijas patēriņu saistītā ietekme uz vidi ir jāvērtē visas vērtību ķēdes garumā.

2.4.5. *Konkurētspējīga darbības vadība un pārdomāta investīciju finansēšana*. Pirmkārt, uz izejvielām un energoapgādes drošību ir attiecināmas energoietilpīgo nozaru lielākās izmaksas un samērā liels kopējo izmaksu procentuālais īpatsvars. Otrkārt, šādas nozares parasti darbojas ar ļoti mazām rezervēm un ir kapitāla ietilpīgas nozares. Visa iepriekš minētā dēļ ir nepieciešama ārkārtīgi konkurētspējīga darbības vadība un pārdomāta investīciju finansēšana.

2.4.6. *Vides ilgtspēja un ar to saistītā enerģētikas un klimata pārmaiņu normatīvā sistēma*. Lai arī energoietilpīgo nozaru ekoloģiskie raksturlielumi pēdējos divos gadu desmitos ir krasī uzlabojušies un īstenotās IPNK direktīvas rezultātā paredzami turpmāki pakāpeniski uzlabojumi, ES šādām energoietilpīgām pamata nozarēm piemērojamā normatīvā sistēma ir ļoti stingra.

2.4.6.1. Īpaša uzmanība jāvelta nesen pieņemtajam ES klimata un enerģētikas tiesību aktu kopumam ⁽³⁾, kas spēcīgi ietekmēs energoietilpīgu nozaru konkurētspēju, kā to atzinusi EESK, Eiropas Komisija un ES Parlaments savos attiecīgajos dokumentos.

2.4.6.2. Pirms un pēc minētā tiesību aktu kopuma pieņemšanas minētās iestādes un ieinteresētās nozares ir iesniegušas daudzus ietekmes pētījumus. Tie skaidri parāda, ka energoietilpīgās nozares jutīgi uztver oglekļa emisiju pārvirzi un ka tiesību aktu kopuma īstenošana ļoti rūpīgi jāizplāno, lai ņemtu vērā ekonomikas lejupslīdi un COP15 sarunu, kas notiks 2009. gada decembrī Kopenhāgenā, rezultātus.

2.4.6.3. Pamatmateriālu rūpniecībā, ieskaitot stikla un keramikas nozari, galvenokārt izmanto izrakteņu kurināmo un to dažādos veidos ietekmē dažādu enerģijas avotu izmaksas. Papildus izrakteņu kurināmajam tajās ir arī samērā augsts elektroenerģijas patēriņa līmenis.

2.4.6.4. Līdz šim izmaksas, kas radušās saistībā ar klimata politikas jomā veiktajiem pasākumiem, ir bijušas vienaspusējas, proti, tikai ES valstīm un nozarēm, turpretī trešās valstis nepiemēro obligātus instrumentus, kuri līdzinātos ES emisijas kvotu tirdzniecības sistēmai. Pat pašā Kopienā minētais slogs attiecas tikai uz elektroenerģijas ražošanas iekārtām un energoietilpīgām nozarēm.

2.4.6.5. Eiropas energoietilpīgās nozares būtībā ir demonstrējušas savu pozitīvo attieksmi pret politiku klimata pārmaiņu jomā un ir panākušas siltumnīcefekta gāzu emisiju absolūtu samazināšanos par 6 % salīdzinājumā ar 1990. gadā reģistrēto līmeni, neraugoties uz ražošanas apjomu pieaugumu. Tas pierāda emisiju un ekonomikas izaugsmes patiesu atsaisti. Minētais sasniegums tomēr nav bijis lēts un, izvirzot turpmākos mērķus un nosakot samazināšanas mehānismus, būtu nopietni jāņem vērā atsevišķu tehnoloģiju iespēju robežas attiecīgajās nozarēs.

2.4.6.6. Ja elektroenerģijas ražošanas nozare var klimata pārmaiņu jomā veikto pasākumu izmaksas tieši saistīt ar elektroenerģijas cenu noteikšanas politiku, energoietilpīgajām nozarēm nav šādu iespēju trešo valstu radītās spēcīgās starptautiskās konkurences dēļ; minētās nozares nevar izmantot nekādu izmaksu pārcelšanu, ne arī virspelņu.

2.4.6.7. Tādējādi energoietilpīgās nozares ir divas reizes pakļautas ES ETS ietekmei: pirmkārt, tām netieši jāsašķiras ar elektroenerģijas pieaugošajām cenām un, otrkārt, tām jāabsorbē ETS tiešās izmaksas. Iespējams, ka Padomes un Eiropas Parlamenta nesen pieņemtie lēmumi var daļēji atvieglot paredzamo izmaksu slogu saistībā ar kvotu izsoli, lai gan tādā gadījumā tas nozīmē izsoļu radītā sloga vienkāršu pārbīdi galvenokārt uz laika posmu pēc 2020. gada.

⁽²⁾ EESK atzinums par tematu "Enerģētikas tirgu pastāvīgās attīstības ietekme uz rūpniecisko vērtību ķēdi Eiropā", OV C 77, 31.3.2009., 88.–95. lpp.

⁽³⁾ Skat. Komisijas paziņojumu presei IP/08/1998, <http://europa.eu/rapid/>.

2.4.6.8. Energoietilpīgajās nozarēs pēdējos divdesmit gados ir notikušas ievērojamas tehnoloģiskas pārmaiņas, lai saglabātu konkurētspēju, un to rezultātā tika panākts iepriekš minētais samazinājums 6 % apmērā tad, kad enerģētikas nozarē emisiju līmenis pat paaugstinājās. Tādējādi, nosakot vienu un to pašu atsaucē gadu (2005) un tādus pašus mērķus samazināšanas jomā gan enerģētikas nozarei, gan energoietilpīgajām nozarēm, vēl vairāk tiks pasliktināts energoietilpīgo nozaru nelabvēlīgais stāvoklis. Tas nozīmē, ka faktiski minētās nozares 2005. gadā ir sasniegušas absolūto samazinājumu 50 % apmērā, salīdzinot ar 1990. gadu, kas Kioto protokolā ir noteikts par atsaucē gadu, un ka jauna emisiju tirdzniecības sistēma tiks tām panākt papildu samazinājumu 21 % apmērā salīdzinājumā ar 2005. gadā reģistrētajām emisijām. Šāda spiediena rezultātā "labie izpildītāji" tiks sodīti un būs spiesti vai nu ierobežot savu saimniecisko izaugsmi vai pat samazināt saimniecisko darbību, galu galā reģistrējot uzņēmējdarbību ārpus ES ekonomikas zonas.

2.4.6.9. Nav šaubu par to, ka šāds vienpusējs spiediens varraisīt uzņēmumu pārvietošanu un līdz ar to arī bažas radošo ogļekļa emisiju pārvirzi. Ne pašreizējā ekonomikas lejupslīde un ne pašreizējā kvotu tirdzniecības perioda ietaupīto kvotu potenciālā kapitalizācija, ne arī kvotu izsoļu atlikšana uz vēlāku laiku nespēs izmainīt nozares neaizsargātību, ja pēc Kioto protokola darbības izbeigšanās starptautiskā līmenī netiks pieņemts **atbilstīgs** dokuments.

3. ES stikla un keramikas rūpniecība — konkurences galvenie virzītājspēki.

3.1. Stikla ražošanas nozarē ⁽⁴⁾ ietilpst galvenokārt lokšņu stikla, stikla taras, stikla trauku (sadzīves priekšmetu), stiklšķiedras un īpašiem nolūkiem paredzētu izstrādājumu ražošana. ES stikla rūpniecība 2007. gadā saražoja aptuveni 37 miljonus tonnu dažāda veida stikla izstrādājumu apmēram 39 miljardu EUR vērtībā, un uz to attiecināmi 32 % pasaulē saražotās stikla produkcijas. Produkcijas izlaides pieaugums kopš 2000. gada ES nav bijis novērojams. Produkcijas apjoma ziņā stikla tara veidoja 58 %, bet lokšņu stikls — 27 % no kopējā saražotā daudzuma 2007. gadā. Uz stikla traukiem attiecināmi 4 %, uz izolācijas un armatūras šķiedrām — attiecīgi 6 % un 2 %, bet uz īpašiem nolūkiem paredzētiem izstrādājumiem attiecināmi 3 % stikla rūpniecības nozarē saražotās tonnāžas.

3.2. Attiecībā uz ražošanas izvietojumu jānorāda, ka daudz uzņēmumu joprojām atrodas ES15 dalībvalstīs, jo īpaši Vācijā, Francijā, Itālijā, Spānijā un Apvienotajā Karalistē, un uz tiem kopumā attiecināmi 68 % produkcijas 2007. gadā. Uz jaunajām dalībvalstīm attiecināmi 15 %, bet uz pārējām ES15 dalībvalstīm — 17 % minētās produkcijas. Vācija ir ES vislielākā ražotāja minētajā nozarē, bet ES12 dalībvalstīs stikla ražošana ir koncentrēta Polijā un Čehijas Republikā. Stikla ražošanas nozare Vācijā, Čehijas Republikā un Polijā ir minēto valstu nacionālā mantojuma daļa, ņemot vērā attiecīgo apgabalu ilgo vēsturi. Par tradicionāliem mākslas izstrādājumiem uzskatāms arī dekoratīvais stikls un augstas kvalitātes kristāla stikls.

3.3. Nodarbinātības līmenis ES stikla ražošanas nozarē kopš 2000. gada ir pazeminājies, ko kopumā veicinājušas galvenokārt prasības par produktivitāti, automatizācijas pieaugums, nozares konsolidācija un zemu izmaksu ražošanas radīta konkurence. ES stikla ražošanas nozarē 2007. gadā bija nodarbināti 234 000 darba ņēmēju. Uz ES12 attiecināmi gandrīz 40 % nodarbinātības 2007. gadā, kas norāda uz ES12 un ES15 kapitāla un darbaspēka īpatsvara atšķirībām. Lielākā daļa darba vietu ES12 ir Polijā un Čehijas Republikā, uz kurām kopā attiecināms apmēram 71 % ES12 nodarbināto. Ražīgums vienā darba vietā 2007. gadā bija 160,5 tonnas.

3.4. Stikla rūpniecībā ražošana ir samērā koncentrēta galvenajās apakšnozarēs (lokšņu stikls, stikla tara), turpretī koncentrācijas līmenis pārējās apakšnozarēs (sadzīves izstrādājumi, kristāls) nav īpaši augsts. Minētās apakšnozares ir pakļautas lielākam riskam (tirgus, finansējums u.c.), jo nelielajiem ražotājiem trūkst resursu, jo īpaši pašreizējā nelabvēlīgākajā uzņēmējdarbības vidē.

3.5. Stikla rūpniecības izlaistās produkcijas lielākā daļa tiek pārdota Kopienā; attiecīgais rādītājs 2007. gadā bija 90,7 % (tonnāža). Stikla rūpniecības produkcija tika eksportēta 3496 miljonu tonnu apmērā, kas ir aptuveni 9,3 % no produkcijas kopējās izlaides. Uz sadzīves un kristāla izstrādājumiem (25,4 %) un īpašiem nolūkiem paredzētiem izstrādājumiem (38,6 %) attiecināma lielāka daļa eksporta tonnāžas. Eksports 2007. gadā pieauga par 5,3 %. Turpretī imports tajā pašā laikā posmā pieauga par 35,8 %, pārsniedzot eksporta tonnāžu (3601 miljons tonnu 2007. gadā). Eksportētā stikla vidējā cena bija EUR 1780,1/t, kas ir ievērojami augstāka par importētā stikla cenu — EUR 1159,5/t. Apjoma ziņā lielākie importētāji ir Ķīna un Taizeme. Aizvien pieaug no Indijas, Turcijas un Japānas importēto stikla izstrādājumu apjoms. Lokšņu stikla imports no Ķīnas kopš 2004. gada ir pieaudzis desmit reizes.

3.6. ES stikla ražošanas nozarē 2007.-2009. gada laikā posmā ir sarežģīts periods, jo saimnieciskā darbība samazinās, sākoties kredītresursu trūkumam, un samazinās arī pieprasījums. Īpaši neaizsargāta šķiet būvniecības nozare, jo samazinās gan māsaimniecību uzticēšanās un izdevumi, gan investīciju pieprasījums. Šādas norises, protams, ievērojami ietekmē stikla ražošanas nozari: aptuveni 90 % stikla izstrādājumu ir paredzēti rūpniecības nozarēm, kas ražo patēriņa preces (autobūves nozare, elektrotehniskā rūpniecība, ķīmiskā rūpniecība, pārtikas rūpniecība utt.), un būvniecības nozarei. Stikla ražošanas nozare lielā mērā ir atkarīga no iepriekš minēto nozaru stabilitātes un attīstības.

3.7. Minētie sarežģītie apstākļi saasināsies, pieaugot ES kaimiņvalstu kapacitātei. Paredzams, ka vairākās valstīs, tai skaitā Krievijā, Ukrainā, Baltkrievijā, Katarā, AAE un Ēģiptē, 2004.-2009. gada laikā posmā ražošanas jauda palielināsies par 7,3 miljoniem tonnu. Galvenais pieaugums paredzams lokšņu stikla un stikla taras ražošanā. Ar šādu izaugsmi būtu jāpaplašinās arī tirdzniecība, un tas pastiprina nepieciešamību politikas veidotājiem nodrošināt, ka ES stikla ražotāju darbība notiek tādos pašos apstākļos.

⁽⁴⁾ FWC Konkurences izpētes nodaļa — Stikla nozares konkurētspēja, 2008. gada oktobris.

3.8. ES stikla ražošanas nozare šobrīd saskaras ar daudzām problēmām konkurences jomā, daudzas no kurām ir radījuši globalizācija, aizvien stingrāki reglamentējoši nosacījumi videi un enerģijas cenu pieaugums. No jaunajām tirgus ekonomikas valstīm importēto salīdzinoši lēto stikla izstrādājumu skaita pakāpeniskais pieaugums ir pazīme, ka ES stikla ražošanas nozares konkurences priekšrocība samazinās, jo īpaši zemas vērtības produktu tirgos.

3.9. Stikla ražošanas nozarei ir jāievēro tiesību akti vides jomā par enerģijas izmantošanu, CO₂ emisijām, piesārņošanas novēršanu, atkritumiem, kā arī citi noteikumi attiecībā uz vidi. Trešo valstu, jo īpaši attīstības valstu, ražotājiem jāievēro daudz mazāk stingri tiesību akti vides jomā un tāpēc viņu ražošanai ir mazāk ierobežojumu un zemākas ražošanas izmaksas. Papildus minētajiem jautājumiem ES stikla ražošanas nozare saskaras ar šādām problēmām konkurences jomā:

3.9.1. *Izmaksu samazināšanas prasības nākamā posma tirgū.* Intensīvas vispārējās konkurences Eiropas nozarēs, piemēram, autobūves, plaša patēriņa elektronikas, gaisa satiksmes un mazumtirdzniecības, radītais izmaksu spiediens var negatīvi ietekmēt stikla ražošanas nozari. Visas minētās nozares tādā vai citādā veidā ir ES stikla ražošanas nozares tiešas vai netiešas patērētājas; līdz ar to globalizācijai ir rezonanses efekts uz ES stikla ražošanas nozares pieprasījuma profilu.

3.9.2. *Vispārējs ražošanas jaudas pārpalikums.* Eiropas stikla ražošanas nozares vairākās apakšnozarēs, ieskaitot lokšņu stikla ražošanas nozari, ir jaudas pārpalikums. Tas var negatīvi ietekmēt Eiropas stikla ražošanas nozari, jo samazina peļņas normu; no otras puses, ražošanas jaudas palielināšana, lai apmierinātu patērētāju prasības, pēc krīzes pārvarēšanas būs ātrāka.

3.9.3. *Iepriekšējā posma tirgus spiediens uz enerģijas (un izejvielu) cenu.* Enerģijas pieprasījuma pieaugums ietekmē ES stikla ražošanas nozares ilgtermiņa apgādi un izmaksas. Tas rada nopietnu apdraudējumu stikla ražošanas nozarei, jo tā ir viena no visenergoietilpīgākajām nozarēm un enerģijas izmaksām ir liels kopējo ražošanas izmaksu procentuālais īpatsvars. Jāpievērš uzmanība ES klimata un enerģētikas tiesību aktu kopuma radītajam domino efektam: stikla un keramikas rūpniecībai vajadzēs absorbēt prognozēto enerģijas cenu pieaugumu. Cenas pieaugs vairāku faktoru dēļ, ieskaitot emisijas kvotu tirdzniecību, ieguldījumus ražošanas jaudā un pārvades un sadales tīklā, un nepieciešamību nodrošināt atjaunojamo enerģijas avotu lielāku īpatsvaru elektroenerģijas ieguves nozarē. Bez tam atbilstoši enerģijas cenu tendencei varētu pieaugt arī galveno izejvielu, piemēram, nātrija karbonāta vai smilšu, cenas.

3.9.4. *Noteikumi darba apstākļu jomā.* Uz izejvielām un to glabāšanu, pārstrādi un izmantošanu ražošanā attiecināmi daudzi noteikumi saistībā ar darba apstākļiem. Daudzās valstīs, kas nav ES dalībvalstis, nav tik stingru noteikumu un līdz ar to tajās ir zemākas ražošanas izmaksas. ES stikla ražošanas nozares vadītāji tomēr atzīst savu atbildību darba apstākļu nodrošināšanas jomā.

3.9.5. *Tirdzniecības ierobežojumi un viltošana var kavēt eksportu uz trešo valstu tirgiem.* Daudzi eksporta tirgi nosaka muitas tarifus precēm, kuru izcelsme ir ES. Augstas nodokļu likmes ir noteiktas, piemēram, ASV tirgotiem ES produktiem. Daudzu ES stikla ražotāju konkurētspējai ir kaitējusi trešo valstu uzņēmumu realizētā ES izcelsmes dizainparaugu viltošana. Tā šobrīd ir smaga problēma daudziem ražotājiem, un, pienācīgi un rūpīgi nerisināta, tā saglabāsies arī turpmāk. Vienlaikus dizainparaugus izmantojošās nozares saņem atbalstu tādu iniciatīvu veidā kā, piemēram, Komisijas **palīdzības dienests MVU intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzības jomā saistībā ar Ķīnu (China IPR SME Helpdesk)**, pielāgoti mācību materiāli un semināri, un individuālas tiesas konsultācijas par problēmām saistībā ar intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzību.

3.10. *ES keramikas rūpniecība* ⁽⁵⁾ 2006. gadā saražoja un realizēja dažādus keramikas izstrādājumus aptuveni 39 miljardu *euro* vērtībā. Ražošanas pieaugums pēdējos gados ir bijis ļoti neliels. Divas lielākās apakšnozares ir sienu un grīdas flīžu apakšnozare un ķieģeļu un jumta kārniņu apakšnozare. Kopā ar keramikas caurulēm tās veido keramikas celtniecības materiālu grupu, uz ko kopā attiecināmi 60 % keramikas nozarē saražoto produktu vērtības. Ugunsizturīgi ražojumi, galda piederumi un dekoratīvi izstrādājumi, sanitārtehnikas izstrādājumi un tehniskā keramika veido attiecīgi 13 %, 9 %, 10 % un 5 % keramikas nozarē saražoto produktu vērtības. Galvenie ražotājreģioni ir Vācija, Apvienotā Karaliste, Spānija un Itālija. Vācija, kā arī Apvienotā Karaliste ir galvenās ražotājvalstis gandrīz visās apakšnozarēs. Itālija un Spānija ir galvenie keramikas flīžu, ķieģeļu un jumta kārniņu un, mazākā mērā, sanitārtehnikas izstrādājumu ražošanas centri. ES jaunajās dalībvalstīs visspēcīgākā ražošana ir Čehijas Republikā, Polijā un Ungārijā, kurās visās ir spēcīga keramikas rūpniecība un kuras tradicionāli ir eksportējušas savu produkciju uz citām ES valstīm. Jauno dalībvalstu īpatsvars ES keramikas rūpniecībā tomēr ir salīdzinoši mazs.

3.11. Jāatzīmē, ka, lai gan lielākā daļa faktoru, kas raksturo un ietekmē stikla rūpniecību, attiecināmi arī uz keramikas rūpniecību, tomēr ir viena ievērojama atšķirība. Ja stikla ražošanas nozarē ir samērā augsta koncentrācijas pakāpe, keramikas rūpniecībā ir ļoti maz lielu koncentrētu un integrētu rūpniecību.

3.12. Nodarbinātības līmenis ES keramikas rūpniecībā kopš 2000. gada ir galvenokārt pazeminājies. To kopumā veicinājušas galvenokārt prasības par produktivitāti, saskaroties ar aizvien pieaugošu zemu izmaksu ražošanas radītu konkurenci. ES keramikas rūpniecībā 2006. gadā bija nodarbināti 330 000 darba ņēmēju, kas ir nedaudz mazāk par 360 000 darbinieku 2005. gadā. Visvairāk nodarbināto ir sienu un grīdas flīžu apakšnozarē un ķieģeļu un jumta kārniņu apakšnozarē. Uz minētajām apakšnozarēm 2006. gadā attiecināmi 52 % nodarbināto keramikas rūpniecībā, tām seko galda piederumu un dekoratīvo izstrādājumu apakšnozare, uz ko attiecināmi 22 % nodarbināto.

⁽⁵⁾ FWC Konkurences izpētes nodaļa — Keramikas nozares konkurētspēja, 2008. gada oktobris. Statistikas biroja 2006. gada dati.

3.13. Raksturīgi, ka 20–25 % ES izlaistās keramikas produkcijas (vairāk nekā 30 % sienu un grīdas flīžu apakšnozarē) eksportē ārpus ES robežām. Importa apjoms svārstās no 3–8 %, piemēram, sienu un grīdas flīžu un ugunsizturīgu ražojumu apakšnozarē, līdz vairāk nekā 60 % galda piederumu un dekoratīvo izstrādājumu apakšnozarē. Keramikas rūpniecības galvenie eksporta tirgi ir ASV, Šveice un Krievija. Pēdējā laikā ir vērojama tirdzniecības bilances pasliktināšanās sakarā ar pieaugošo zemu izmaksu ražošanas radīto konkurenci ES tirgos no Ķīnas un Turcijas, joprojām ierobežoto piekļuvi dažiem trešo valstu tirgiem un *euro* pakāpenisko vērtības celšanos salīdzinājumā ar citām valūtām kopš 2000. gada. Minēto iemeslu dēļ tirdzniecība un jo īpaši tirdzniecības noteikumi ES eksportētājiem ir kļuvuši par ievērojamām problēmām keramikas rūpniecībai.

3.14. ES keramikas rūpniecība šobrīd saskaras ar daudzām **problēmām konkurences jomā**, daudzas no kurām ir radījuši globalizācija un aizvien stingrāki reglamentējoši nosacījumi videi.

3.15. Dažās produktu kategorijās, jo īpaši galda piederumu ražošanas apakšnozarē, ES uz inovāciju un dizainu balstītā konkurences priekšrocība aizvien vairāk samazinās sakarā ar lētu izstrādājumu eksportu no jaunajām tirgus ekonomikas valstīm uz ES un citiem galvenajiem tirgiem. ES tomēr joprojām ir lielākā tirgus dalībniece daudzās apakšnozarēs, īpaši sienu un grīdas flīžu ražošanā.

3.16. Otrs galvenais faktors, ar ko saskaras ES keramikas rūpniecība konkurences jomā, ir aizvien stingrāki reglamentējoši nosacījumi videi un kontrole vispār, bet jo īpaši ES ETS radītais slogs. Lai gan enerģijas izmaksas ir aptuveni 30 % no ražošanas izmaksām keramikas rūpniecībā, CO₂ emisiju līmenis uz vienu tonnu ir zems. Uz keramikas rūpniecību attiecināmi vairāk nekā 10 % visu rūpniecisko iekārtu, kas uzstādītas saistībā ar ETS, bet mazāk nekā 1 % iekļauto CO₂ rūpniecisko emisiju. ETS direktīvas pārskatīšanas rezultātā 2013. gadā aptuveni 1 800 iekārtām keramikas rūpniecībā būtu jābūt iekļautām ES ETS. Uz minētajām iekārtām būs attiecināmi mazāk nekā 1,5 % ETS iekļauto rūpniecisko emisiju. Jāuzsver, ka keramikas ražošanas uzņēmumi galvenokārt ir nelielas ražotnes, no kurām 40 % emitē mazāk nekā 25 000 tonnu CO₂ gadā un 70 % — mazāk nekā 50 000 tonnu gadā.

3.17. Energoietilpīgu keramikas ražotņu izmaksu struktūru negatīvi ietekmē pieaugošās izejvielu cenas — ES dažu keramikas ražošanas apakšnozaru raksturīga iezīme ir to lielā atkarība no daudzām dabiskām izejvielām, ko aizvien vairāk importē no trešām valstīm. Pētījums parāda, cik lielā mērā keramikas ražošanas izejvielu konkurences neesamība, jo īpaši enerģijas tirgos, kavē ES keramikas ražotāju konkurētspējas paaugstināšanos.

3.18. ES keramikas ražošanas nozares galvenā problēma saistībā ar konkurētspēju ir keramikas izstrādājumu importa apjoma krasais pieaugums no trešām valstīm, kurās regulējums vides jomā nav tik stingrs un tiesību akti veselības aizsardzības un drošības jomā ir elastīgāki. ES regulējuma augstā līmeņa dēļ ES

keramikas ražotājiem vairs nav līdzvērtīgu konkurences nosacījumu globālajā vidē, un tas ir radījis gan daudzas problēmas, gan arī perspektīvas konkurences jomā.

3.19. Šādā situācijā keramikas ražošanas izmaksu struktūras (lielas izmaksas par enerģiju un darbaspēka izmaksas), nozares salīdzinoši zemās rentabilitātes un konkurences pieauguma gan ES, gan eksporta tirgos dēļ keramikas ražotājiem būs ārkārtīgi grūti pamatot patērētājiem papildu izmaksas saistībā ar CO₂ kvotu tirdzniecību. Turklāt keramikas ražošanā jau izmanto mūsdienīgu tehnoloģiju un paņēmienus, lai samazinātu žāvēšanas skapjos izmantoto enerģiju, un tuvākajā nākotnē ievērojama efektivitātes paaugstināšanās nav sagaidāma.

3.20. Keramikas ražošanā ir vajadzīgi augsti kvalificēti darbinieki, instrumenti un prasme tehnoloģiju izmantošanai un dažādu dienestu sadarbības nodrošināšanai neatkarīgi no to atrašanās vietas. Minētais rada problēmas gan MVU, kas meklē globālas iespējas, gan lieliem uzņēmumiem, kuri darbojas vairākās valstīs, kā tas ir, piemēram, ķieģeļu ražošanas apakšnozarē. Pamatkvalifikāciju iespējams paaugstināt, pievēršoties mūžizglītībai, veidojot nozares pievilcību un izmantojot mērķgrupām paredzētas apmācību programmas.

4. Kā stikla un keramikas ražošanas nozares var veicināt ES ilgtspēju, ieskaitot Kopenhāgenas konferences programmu?

4.1. Stikla un keramikas ražošanas nozaru pozitīvie un negatīvie aspekti būtu novērtējami, ņemot vērā ilgtspējīgas attīstības koncepciju kopumā. Abas minētās nozares balstās uz vietējiem izrakteņiem, kas ir pietiekamā daudzumā, lai nodrošinātu nozaru ilglaicību ES ekonomikas zonā, kā arī globālā mērogā. Abas nozares lielā mērā pārvalda savu ietekmi uz vidi un nerada īpašu apdraudējumu ne sabiedrības veselībai kopumā, ne arodveselībai.

4.2. Šobrīd stikla un keramikas ražošanas procesos nebūtu sagaidāma nekāda ievērojama inovācija. Stiklu kausē un keramikas izstrādājumus apdedzina ļoti augstā temperatūrā, kas nozīmē, ka oglekļa dioksīda emisijas iespējamiem samazinājumiem ir fizikālas robežas, kurām minētās nozares ātri tuvojas. Diemžēl minētās fizikālās robežas nav tikušas ņemtas vērā, izstrādājot pārskatīto ES ETS, tā kā minētās nozares nav iekļautas kopā ar citām energoietilpīgām nozarēm, kuru ražošanas tehnoloģijām raksturīga emisija.

4.3. Stikla un keramikas ražošanas nozarēs izmantotās tehnoloģijas un ražošanas procesi ir mūsdienīgi attiecībā arī uz enerģijas patēriņu un oglekļa intensitāti. Tie nevis rada problēmu saistībā ar klimatu, bet gan ir tās risinājuma daļa. Stikla ražošanas nozare, piemēram,

- veicina oglekļa dioksīda emisiju samazināšanu, izmantojot stiklu par izolācijas materiālu un tādējādi ietaupot enerģiju,
- veicina bezoglekļa atjaunojamās elektroenerģijas ražošanu,
- ražošanas procesā emitē oglekli daudz mazākā apmērā par ieguvumiem, ko dod oglekļa emisiju samazināšana,
- nodrošina dažādus sociālus labumus, piemēram, zāļu un pārtikas saglabāšanu, kas veicina nozares ilgtspēju.

4.4. Stikls ir piederīgs tādu materiālu grupai, kam ir ļoti augsts otrreizējās pārstrādes līmenis. Ražošanas procesā parasti ir iekļauta pārstrādes sistēma. Dažos aspektos tā ir bezatkritumu ražošanas tehnoloģija. Reģenerēts stikls veido ievērojamu daļu izmantotā materiāla, galvenokārt stikla taras ražošanā. Stikla pārstrādes iespējām nav fizisku robežu materiāla izmantošanas cikla ziņā. Pārstrādes sistēmas ir ieviestas visā Eiropā, un 2007. gadā stikla taras pārstrādes līmenis bija 62 % apmērā. Visi pasākumi, kas paredzēti otrreizējās pārstrādes un reģenerēta stikla izmantošanas apjoma palielināšanai, spēj uzlabot ekoloģiskos raksturlielumus trijos veidos: 1) paaugstināt energoefektivitāti: stikla pārstrādes apjoma palielināšana par 1 % samazina enerģijas patēriņu par 0,25 %; 2) samazināt oglekļa dioksīda emisijas: stikla pārstrādes apjoma palielināšana par 1 % samazina CO₂ emisijas par 0,47 %, un 3) ietaupīt izejvielas: 1 tonnas pārstrādāta stikla izmantošana jauna stikla ieguvei ietaupa 1,2 tonnas dabisko izejvielu.

4.5. Praksē stikla izstrādājumi var palīdzēt samazināt enerģijas patēriņu un līdz ar to arī CO₂ emisijas, piemēram, izolējošas stikla šķiedras vai zemas emisijas spējas logu stiklu izmantošana ēkās. Jumta un sienu izolācija gadā ļauj ietaupīt 460 miljonus tonnu (vairāk nekā ES kopējās saistības saskaņā ar Kioto protokolu). Piemēram, ja visus vienkāršos/dubultos logus ES aizstātu ar zemas emisijas spējas dubultiem/trīskāršiem logiem, CO₂ emisijas gadā varētu samazināt par 97 miljoniem tonnu. Tas līdzinās 21 miljona tonnu naftas ekvivalenta vai ēku gada enerģijas patēriņam 19 miljoniem iedzīvotāju. Stikla šķiedras izmantošana plastmasas armēšanai vēja turbīnās un autobūves nozarē izmantotajos materiālos (piemēram, lai samazinātu enerģijas patēriņu, piemērojot mazāk stingras prasības attiecībā uz gaisa kondicionēšanu) ir vēl viens pielietojums, kas ļauj samazināt CO₂ emisijas.

4.6. Paredzams, ka nākamajos 10 gados ievērojami paplašināsies solāro tehnoloģiju izmantošana, un stiklam jau šobrīd ir galvenā nozīme to caurspīdīgo materiālu klāstā, kas paredzēti fotoelementu tehnoloģijām un saules enerģijas koncentrēšanas sistēmām, ieskaitot saules skursteņus, solāro biodegvielu ražošanu, solāro foto katalīzi, ūdens attīrīšanu un atsāļošanu. Minētie pielietojumi ļauj strauji samazināt siltumnīcefekta gāzu emisiju un no ekoloģiskā viedokļa atbilst enerģijas ilgtspējas principiem. Dažādajām apakšnozarēm ir liela nozīme šādu pielietojumu atbalstā un izstrādē, un to pastāvīgai ieviešanai ES ir īpaši svarīga nozīme no zinātniskā un ražošanas viedokļa.

4.7. Siltumnīcefekta gāzu emisiju apjoms stikla ražošanas nozarē ir 20 miljoni tonnu, bet keramikas ražošanas nozarē — 27 miljoni tonnu gadā. Abās minētajās nozarēs samazināšanas iespējas ir ļoti ierobežotas. Tas nozīmē, ka stikla un keramikas ražošanas nozaru iekļaušanai ES ETS nav lielas nozīmes fiziskā un saimnieciskā ziņā. Bez tam tas varētu apdraudēt siltumnīcefekta gāzu emisiju iespējamo samazinājumu. Līdzīgas aplēses iespējams sniegt par gandrīz visām galvenajām energoietilpīgajām nozarēm, un, pieņemot lēmumus par oglekļa emisiju pārvirzes jautājumiem un līdzekļu piešķiršanu trešajam kvotu tirdzniecības periodam, balstoties uz salīdzinošiem kritērijiem, būtu jāizvairās no pārmērīgām izmaksām. Vajadzīgi atsevišķi salīdzinošie kritēriji, lai ņemtu vērā dažādo nozaru un apakšnozaru atšķirības. Tajos būtu jāņem vērā dažādie ražošanas paņēmieni, energopatēriņa prasības un uzņēmumu fiziskais potenciāls emisiju samazināšanai.

4.8. Koncentrācijas zemā līmeņa, produktu plašā klāsta un publiski pieejamas statistikas zemās kvalitātes dēļ ES ETS atbilstoša ieviešana keramikas ražošanas nozarē būs ļoti problemātiska. Attiecībā uz riska novērtēšanu keramikas ražošanas nozarē saistībā ar oglekļa emisiju pārvirzi jautājumu par datu pieejamību un konsekvenci iespējams atrisināt, vienīgi summējot attiecīgos datus trīs ciparu līmenī (NACE rev.2-2008). Šādā apkopojumā risku saistībā ar oglekļa emisiju pārvirzi var pierādīt attiecībā uz trim keramikas ražošanas apakšnozarēm, proti, ugunsizturīgiem ražojumiem (NACE 23.2), keramiskiem celtniecības materiāliem (NACE 23.3) un "citiem porcelāna un keramikas izstrādājumiem" (NACE 23.4).

4.9. Keramikas ražošanas nozarei nav tādu pašu iespēju samazināt siltumnīcefekta gāzu emisijas kā stikla ražošanas nozarei, lai gan jāatzīmē mūsdienīgu ķieģeļu, flīžu un minerālšķiedru siltumizolācijas īpašības. Keramikas ražošanas nozare tomēr ir labs ilgtspējīga patēriņa un ražošanas piemērs, pateicoties tādām izstrādājumu īpašībām kā, piemēram, izturīgums un higiēna, kā arī estētiskajām vērtībām. Lielākajai daļai keramikas izstrādājumu ir potenciāli ilgs izmantošanas cikls, un daudziem izstrādājumiem nav vajadzīga turpmāka apkope un uzturēšana.

4.10. Keramikas ražošanas nozarē ir viena ļoti svarīga apakšnozare: ugunsizturīgu materiālu ražošana. Minētie materiāli ir ļoti nepieciešami daudzās nozarēs, kurās ražošana noris augstā temperatūrā: dzelzs un tērauda, stikla, kaļķu un cementa ražošanā. Šādas ķīmiskās vielas nevarētu eksistēt bez augstas efektivitātes ugunsizturīgiem materiāliem, kas dod iespēju iepriekš minētajās nozarēs izmantot visefektīvākās tehnoloģijas.

4.11. Galvenā prasība, lai panāktu progresu vispārējās konkurētspējas un jo īpaši energoefektivitātes un ekoloģisko raksturlielumu paaugstināšanā ir plaša un efektīva pētniecība un izstrāde. Tas attiecas uz stikla un keramikas rūpniecības visām nozarēm, bet jo sevišķi uz īpašiem nolūkiem paredzētu stikla izstrādājumu ražošanas apakšnozari, kas lielāko daļu gūto ieņēmumu novirza inovācijai ražotās produkcijas straujo izmaiņu dēļ. Lai gan minētā apakšnozare nav no lielākajām tonnāžas un darba spēka ziņā, ļoti svarīgs tās attīstības priekšnoteikums ir tās saglabāšana ES teritorijā.

4.12. Tuvākajā laikā stingri noteikumi vides un enerģētikas jomā, kā arī tas, ka nav līdzvērtīgu konkurences apstākļu starptautiskā mērogā, radīs milzīgu spiedi ES MVU un ievērojami samazinās privāto finansējumu ieguldījumiem inovācijas, pētniecības un izstrādes jomās. Rezultātā enerģijas izmaksu daļa ražošanas kopējās izmaksās var samazināties. Iepriekš minētais tomēr ir ilgāka laika posma rezultāts, kura sasniegšanai uzņēmējiem būs jāiesaistās vērienīgos uzņēmējdarbības pasākumos un jāuzņemas attiecīgs risks.

4.13. Nesen pieņemtās reglamentējošās prasības un stingrāki standarti ir palielinājuši jauninājumu skaitu energoefektivitātes jomā un veicinājuši izstrādājumu optimizāciju vides, veselības un drošības aspektos. Tiek izstrādāti arī jauni pārstrādes paņēmieni. Turpmāks progress keramikas otrreizējā pārstrādē tomēr zināmā mērā ir ierobežots minēto izstrādājumu īpašību dēļ.

4.14. Turpinot pētniecību, keramikas ražošanas nozari var padarīt pievilcīgāku kā videi nekaitīgu ražošanas risinājumu. Kā vienu no jaunāko izstrādājumu piemēriem var minēt keramikas blokus ar palielinātu siltumizolāciju, kuru ražošana ir energoietilpīga, bet kuri, izmantoti būvniecībā, var arī palīdzēt ietaupīt enerģiju. Vēl viens piemērs būtu keramikas izstrādājumu izmantošana automašīnās. Minētos izstrādājumus var izmantot kā pamattehnoloģiju daudzās ļoti svarīgās nākotnes dzinēju sastāvdaļās to unikālās karstumizturības, nodilumizturības un izturības pret koroziju, nelielā svara un elektroizolācijas un siltumizolācijas īpašību dēļ. Keramikas sastāvdaļas varētu būt nākotnes automašīnu dzinējos, kā arī degvielas padeves sistēmas nodilumizturīgos lietojumos un vārstu un vārstu ligzdu papilddelementos. Nākotnes mašīnās var izmantot keramikas akumulatorus, kas dotu iespēju gandrīz pilnīgi likvidēt emisijas.

Briselē, 2009. gada 16. jūlijā

*Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Mario SEPI*